

Tidningen Västerbottningen gjorde ett reportage i Hörnsjö som fanns med i tidningen den 7 februari 1980

Västerbottningen 7 februari 1980

HURRA

FÖR

HÖRNSJÖ!

— Hurra för Hörnsjö, tycks eleverna i Hörnsjöskolans 4—6:a utbrista. Längst till höger läraren Görgen Olovsson som håller ett öga på sina adepter.

Ingvär
→

Längst i norr i Nordmalings kommun ligger Hörnsjö. Till ytan en väldigt stor by. Enligt uppgift 8 000 hektar.

För några år sedan var Hörnsjö en typisk avflyttningsby. Men nu har vinden vänt. Under fjolåret byggdes åtta nya hus, och lika många är påbörjade eller "på gång".

— Vi bybor började se oss om efter tomtmark som vi kunde sälja, till dem som ville flytta tillbaka eller andra som vill bygga på landsbygden, säger bybon, Märta Olsson.

Nu hoppas man också att skolan snart ska bli "B-etta" igen, d v s två årskurser i varje klassrum. Nu är det tre.

MITTEN

Hörnsjö – byn som vände utvecklingen!

—Åtta hus byggdes i fjol och några är snart klara och fyra, fem stycken är på gång, säger Märta Olsson som tillsammans med maken Uno sålt tomtmark till "nybyggare".

Här är ett exempel på ett nybygge i Hörnsjö som snart är klart. Kommunens femårsbyggnadsplan för byn är spräckt redan nu.

Nybygggaranda

i Hörnsjö:

Åtta nya hus i fjol — lika många i år?

För några år sedan var Hörnsjö, Nordmalings nordligaste utpost, en typisk avflyttningsby. Skolan blev så kallad B-2 skola (tre årskurser i varje klassrum) och läget såg dystert ut.

I dag ser det betydligt ljusare ut för Hörnsjö. Under förra året byggdes åtta nya villor, två är strax klara och ytterligare fyra-fem hus är påbörjade eller ska byggas under året.

Vad har hänt?

— När vi såg vart hän det lutade så började vi bybor se oss om efter tomter som vi kunde sälja billigt till dem som ville flytta hit, säger Märta Olsson, som tillsammans med maken Uno är en av de bybor som sålt tomtmark.

Någon speciell "marknadsföring" av byn har man inte gjort. Man har bara utnyttjat de tillfällen som kommit att övertyga dem som en gång flyttat från byn och andra att man borde bygga i byn.

— Sen har det gått via "djungeltelegrafen", genom bekantas bekanta och så där, säger Märta Olsson.

Förskolestrejk

De som ska bygga i byn har under den senaste tiden med spänning följt utvecklingen i den förskolestrejk som sedan februari i fjol Hörnsjöbarnen deltar i.

— Förskolebarnen i Hörnsjö måste åka till Gräsmyr och gå i förskolan där, det är ungefär sju kilometer dit. Vi tycker det är på tok, så sedan ett år tillbaka skickar vi inte barnen dit, berättar Märta Olsson.

— De som flyttat eller tänker flytta till byn har följt utvecklingen med förskolefrågan med spänning, och nu verkar det som vi ska få en förskola här i byn under 1980, fortsätter Märta Olsson.

— Och byn blir ju då mer aktiv att flytta till om det finns en förskola, tillägger hon.

Kommunal byråkrati

Att det nu har byggts åtta hus och att det är många som påbörjats eller ska byggas betyder att den kommunala byggnadsplanen har "spräckts" avsevärt. "Men några problem med byggnadslov- och/eller lån har det inte varit för "nybyggarna".

— Men, säger Märta Olsson, i-

bland så här man märkt av den kommunala byråkratin. I vissa fall har kommunen dragit på byggnadsfrågor här i byn i längsta laget.

Märta nämner bland annat ett fall där en som ville bygga i byn till slut lessnade på att kommunen drog ut på tiden så han byggde i Nordmaling i stället.

— Men i regel går det bra när man som vi vill ha en spridd bebyggelse i byn. Det kommer inte att bli frågan om att planera gator och bostadsområden och

dylikt här i Hörnsjö, fastslår Märta Olsson.

Behöver företag

Hörnsjö, som till ytan är en väldigt stor by, enligt uppgift 8 000 hektar, ligger längst norr ut i Nordmalings kommun. Trots detta ligger man ändå relativt centralt. Byn ligger mellan Vännäs, Nordmaling och Bjurholm. Till dessa platser är det mellan tre och fyra mil. Till Umeå har man drygt fyra mil, men vägen mellan Hörnsjö och Umeå har fått betydande förbättringar de senaste åren så det känns inte lika långt, menar byborna.

— Vad vi skulle behöva är några företag som kan sysselsätta en del av bybefolkningen säger Märta Olsson.

— Om bensinpriset fortsätter att raka i höjden så kanske folk tvekar att flytta ut från tätorterna, tillägger hon.

Tidigare fanns en såg i byn, men den är nu nedlagd. De bybor som inte pendlar till Umeå, Vännäs, Nordmaling eller Bjurholm, arbetar i de flesta fall som jordbrukare.

— För drygt femton år sedan lades järnvägsstationen ned i byn. Att det fanns järnväg innebär ju också arbetstillfällen, som nu alltså har försvunnit säger Märta Olsson.

Missade Norrlandsvagnar

Det var för övrigt väldigt nära att Norrlandsvagnar i Bygdsiljum hade fått Hörnsjö som tillverkningsort.

— Frans Sörensen, som äger Norrlandsvagnar, är gift med en flicka från byn, och han hade först tänkt att slå sig ned här i byn. Men kommunen trodde inte på idén så han flyttade till Bygdsiljum i stället, konstaterar Märta Olsson.

Blir skolan B1 :a igen?

För tredje året är Hörnsjö skola en B-2 skola (det vill säga tre årskurser i samma klassrum). Och för att det nästa år ska återgå till B-1 (två årskurser i varje klass) så krävs det att det tillkommer sex barn.

— Och det tvivlar jag på att det blir, säger Görgen Olovsson lärare för 4—6:an. Men om ett par tre år så är det B-1 form igen om inflyttningen till byn fortsätter, tillägger han.

Hörnsjö skola har varit B-2 skola tidigare, men under några år i mitten av 1970-talet var det två årskurser i varje klass, det vill säga B-1 form.

— Men så flyttades barnen som kom från grannbyarna över till Gräsmyr, så elevunderlaget i Hörnsjö räckte då inte till B-1 skola utan vi måste återgå till B-2, säger Görgen Olovsson.

— Vi som jobbade på skolan och föräldrarna menar att det var ett märkvärdigt och omotiverat beslut. Det är trots allt stora nackdelar med B-2 form, säger Görgen Olovsson.

— Barnen förlorar helt klart på B-2. Som lärare hinner man inte med att vara effektiv med tre klasser samtidigt. Men samtidigt lär sig barnen att jobba självständigt, menar han och får medhåll av Marja Wallmark som när Vn besökte var vikarie för 1-3:an på Hörnsjö skolan.

— Jag blev klar i höstas och har väl inte sett så mycket än, men jag tycker barnen här i

Hörnsjö och andra skolor på landsbygden är mer hjälpsamma och ändå har förmågan att arbeta självständigare än barnen i stan, menar hon.

— Ett måste i B-2 formen är att vi har extralärare i engelska, säger Görgen Olovsson, annars skulle det bli nio timmar i veckan som barnen i de andra klasserna var helt utan lärare, då engelska är typiskt läroämne.

Om det visar sig att den inflyttningsström till Hörnsjö fortsätter några år så kommer alltså byn att återigen få B-1 form. Men då måste skolan rustas upp, nu finns det bara två klassrum och ett litet grupprum. Mer grupprum och tre klassrum är önskemålet från lärarnas sida.

— Vi behöver grupprum och andra utrymmen, skolan måste helt enkelt bli större, säger Görgen Olovsson.

Egen budget

På försök i Nordmalings kommun får varje skola nu

mer göra sin egen budget och planera inköp och så vidare. En god idé, menar Görgen Olovsson.

— Det gör att barnen tar ansvar för sina grejor bättre. Vi har ett ekonomiråd bestående av två lärare, en elev, en förälder och en från kökspersonalen.

Flickor spelar fotboll

Fördelen med den lilla skolan är att alla känner alla. Görgen Olovsson tror också att landsbygdsbarn har bättre kontakt med vuxna, och har därmed lättare att samarbeta med läraren. En annan fördel är att pojkarna och flickorna tillsammans till exempel spelar ishockey och fotboll.

— Ingen skillnad där inte, säger Görgen Olovsson, och går och läser upp gymnastiksalen. Det är för kallt att spela ishockey, så dagens gymnastiktimme blir ett motionspass istället.

När Vn besökte Hörnsjöskolan skulle man just ha gymnastik. Det var kallt ute så det blev ett motionspass i den lilla gymnastiksalen i stället.

Rolf gör klockor utan ackordshets

Längst nordväst i Hörnsjö bor Rolf Nordstrand. Han är sedan några år tillbaka sjukpensionär, och nu går en stor del av hans tid till träarbete. Bland annat har han specialiserat sig på klockor. Allt från avancerade Moraklockor till vanliga allmogeklockor.

— Man måste ha något att göra, förklarar Rolf Nordstrand som har problem med sina lungor.

Det var 1976 som han började göra klockor. Han jobbar med klockor och andra träalster ett par tre timmar per dag.

— Jag svarvar stolar, bord och dyligt också. Men jag tål dammet dåligt, så jag kan inte hålla på så länge åt gången, säger Rolf Nordstrand som inte marknadsför sina produkter särdeles mycket.

— Jag säljer väl om när vill ha klockorna och stolarna, säger Rolf en aning blygsamt.

Ingen ackordshets

Rolf har bland annat gjort två

moraklockor som Enar Strandholm i Brattsbacka har målat.

— Det är målningen som gör de här klockorna säger Rolf, fortfarande lika omotiverat blygsamt.

— Skulle jag jobba koncentrerat åtta timmar om dan så skulle det väl kunna gå att snickra ihop en sådan här Moraklocka på en vecka. Men jag jäktar inte, har ingen ackordshets, skrattar Rolf.

Urverk med kvalité

Rolf Nordstrand köper urverken från Klas Ohlsson i In-

sjön. Ett riktigt urverk till en Moraklocka med lod och pendel är ganska dyra grejor. Men Rolf menar att det lönar sig att köpa rejäla grejor.

— Visst är det dyra urverk, men så är det också bra kvalitet, menar han. Om det tar dagar att göra en Moraklocka så kan Rolf på någon timme svarva ihop enklare köskklockor.

— Det är batteridrivna, och numer finns det även Moraklockor som är batteridrivna. Men det tycker jag är fel, säger Rolf, som föredrar lod och pendel på sina klockor.

De när klockorna har Enar Strandholm i Brattsbacka dekorerat, Rolf satsar på kvalité på sina klockor. Urverken är visserligen dyra, men i gengäld håller dem längre.

Handlaren vid vägskälet: Bygga ut eller lägga ned.

- Glädjande med inflyttningen till byn, menar Sten Berggren, Elisabeth Hörnsten och Carina Berggren.

— Egentligen står vi vid ett vägskäl: Bygga ut eller lägga ned. Uttalandet står Sten Berggren för, ägare till Hörnsjö Handel, som för elva år sedan tog över handeln som då hade varit nedlagd i några år.

— Just nu går det runt, men ska jag göra en utbyggnad, som snart blir tvunget, behöver jag ekonomiskt stöd. Men det verkar kärvt att få, säger Sten Berggren bekymrat.

— Nordmalings kommun har ingen försörjningsplan, och det innebär att jag inte har möjlighet att få glesbygdsstöd, säger Sten som trots allt ibland ser optimistiskt på framtiden, tack vare den ökande inflyttningen i byn.

Med Hörnsjö och i de omkringliggande byar som han kör ut varor till servar han drygt 200 hushåll. Men utkörningen till grannbyarna går med förlust. Sten får inget kommunalt stöd för det, då Nordmaling inte har någon försörjningsplan.

— Jag tar en avgift på två kronor per kund, men det täcker inte

på långa vägar kostnaderna, konstaterar Sten Berggren.

Som det nu är så går affären hyggligt, men blir det frågan om en utbyggnad som snart blir nödvändig, bland annat saknar affären i Hörnsjö något varuintag och butiken är trång, blir det bekymmer. Hörnsjö Handel är en ICA-ansluten affär, men-

Sten Berggren menar att ICA centralt inte är speciellt intresserad av Hörnsjö Handel.

— Nej, dom menar att en ICA-affär i Gräsmyr skulle kunna serva både Gräsmyr och Hörnsjö. Helst ser dom att butiken här läggs ned, någon hjälp från ICA vid en utbyggnad kan jag inte räkna med, säger Sten Berggren.

Att göra en nödvändig utbyggnad och upprustning av affären i Hörnsjö är kostnadsberäknad till 800 000 — 900 000 kronor.

— Hissnande siffror, menar Sten Berggren, och det går inte nu när omsättningen på affären ligger vid 1,5 miljon kronor.

— Jag måste få stöd från samhället, säger Sten Berggren, som också menar att samhället tjänar på att ge stöd till glesbygdsbutiker.

Vad som trots allt får Sten Berggren att se optimistiskt på framtiden är en trogen kundkrets.

— Vi lever i en "mördande konkurrens" konstaterar Sten Berggren. De stora varuhallarna i Nordmaling, Vännäs och Bjurholm har råd att hålla låga priser, på en del varor till och med under inköpspriser bara för att locka kunderna till sig. Vi försöker i möjligaste mån följa med när de övriga affärerna satsar på extrapriser. Men medan de stora varuhallarna tar 200 kunder på en sådan satsning tar vi kanske tio.

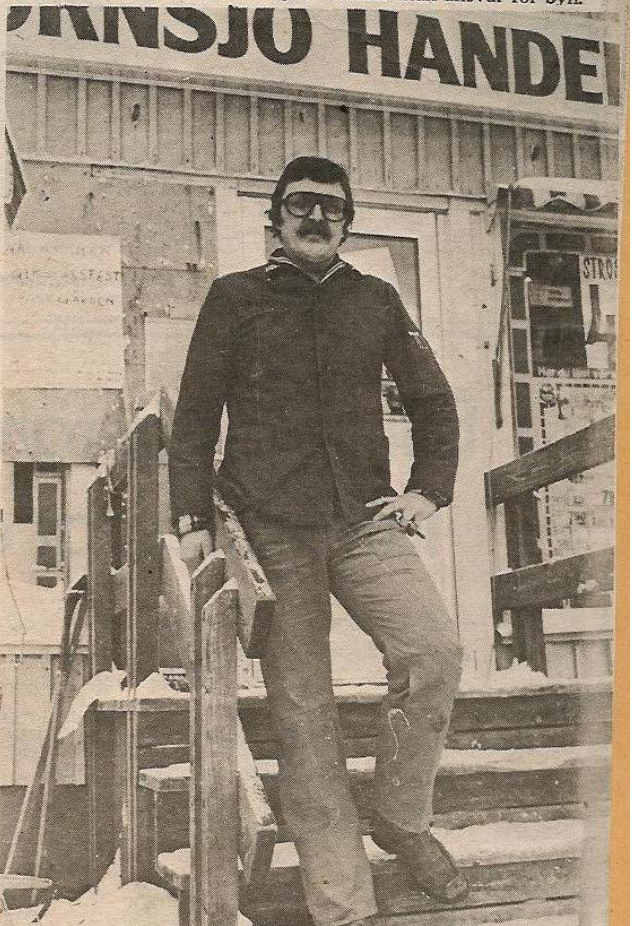
Med stöd av samhället och 15—20 hushåll till så räknar Sten Berggren att en utbyggnad och upprustning av affären går ihop.

— Det är glädjande att många har flyttat in till byn igen. Men vad vi behöver är något företag, med 15—20 hushåll till så ser det väl ganska ljusst ut, menar Sten.

Sten Berggren, som kommer från Örsbäck, Bratthors, kunde i fjol vid den här tiden fira tioårsjubileum som handlare i byn.

Han har två deltidsanställda i affären.

— När jag varit här så länge så känner man ansvar för byn.

Sten Berggren är handlaren vid vägskälet, i dubbel bemärkelse. Dels ligger affären i vägskälet mellan Bjurholm och Nyåker, och dels i "vägskälet" bygga ut eller sälja.